

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра теорії та методики музичного мистецтва

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з наукової роботи
Н. М. Віннікова
2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАУКОВИЙ СЕМІНАР**

для аспірантів

спеціальності 025 Музичне мистецтво

освітньо-наукового рівня «доктор філософії»

освітньо-наукової програми 025 Музичне мистецтво

спеціалізації «прикладне музикознавство»

Київ – 2019

Розробник:

Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Викладач:

Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Протокол від 11.01.2019 р. № 1

Завідувач кафедри _____ (О.М. Олексюк)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми (керівником групи забезпечення) 025 Музичне мистецтво
(назва освітньої програми)

____.____. 2019 р.

Керівник освітньо-наукової програми _____ (підпис) О. М. Олексюк

Робочу програму перевірено

« 14 » . 01 . 20 19 р.

Завідувач аспірантури, докторантури _____ О. В. Плющик

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6 / 180	
Курс	2	2
Семестр	4	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	3
Обсяг кредитів	6	6
Обсяг годин, в тому числі:	180	180
Аудиторні	36	24
Самостійна робота	144	156
Форма семестрового контролю	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – осмислення закономірностей та особливостей розвитку сучасного музичного мистецтва.

Завдання:

- ознайомлення із сучасними стилями, напрямками, жанрами музичного мистецтва та композиторськими техніками;
- формування уявлення про невіддільність розвитку музичного мистецтва від суспільно-політичних та соціокультурних процесів сьогодення;
- оволодіння сучасною науковою методологією музикознавства, сучасним дослідницьким інструментарієм;
- стимулювання активної позиції аспіранта-виконавця як інтерпретатора, популяризатора та експерта сучасного музичного мистецтва.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті опрацювання змісту навчальної дисципліни «Науковий семінар» аспіранти повинні:

бути компетентними в ідентифікації знакових подій, явищ та персоналій сучасного музичного життя в Україні та у світі; у визначенні закономірностей музично-історичного процесу; у виявленні стильових особливостей музичної творчості сьогодення; у володінні методикою аналізу музичних творів сучасних композиторів.

мати компетентності: вільно орієнтуватися у жанрово-стильових координатах сучасного музичного мистецтва; розпізнавати авторські стилі визначних композиторів сучасності; визначати пріоритетні явища, події і факти сучасного музичного процесу; аналізувати творчість сучасних композиторів з позицій сучасної музикознавчої методології.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	
Змістовий модуль I.					
Соціокультурні та естетичні аспекти розвитку сучасної музики					
Тема 1. Музична культура й мистецтво в інформаційну епоху	16		2		14
Тема 2. Естетика постмодернізму в музичному мистецтві кінця XX – початку XXI ст.	24		6		18
Тема 3. Інтенаційні практики в музичному середовищі кінця XX – початку XXI ст.	20		4		16
Разом	60		12		48
Змістовий модуль II.					
Жанрово-стильові аспекти музичної творчості кінця XX – початку XXI ст.					
Тема 1. Композиторські техніки в музиці кінця XX – початку XXI ст.	20		4		16
Тема 2. Стильові тенденції в музичному мистецтві кінця XX – початку XXI ст.	20		4		16
Тема 3. Жанрова палітра музичної творчості кінця XX – початку XXI ст.	20		4		16
Разом	60		12		48
Змістовий модуль III.					
Творчість видатних сучасних композиторів України та зарубіжжя					
Тема 1. Творчість композиторів другої половини XX – початку XXI ст.	24		6		18
Тема 2. Творчість композиторів кінця XX – початку XXI ст.	20		4		16
Тема 3. Творчість композиторів нової генерації	16		2		14
Разом	60		12		48
Усього	180		36		144

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	
Змістовий модуль I.					
Соціокультурні та естетичні аспекти розвитку сучасної музики					
Тема 1. Музична культура й мистецтво в інформаційну епоху	18		2		16
Тема 2. Естетика постмодернізму в музичному мистецтві кінця XX – початку XXI ст.	22		4		18
Тема 3. Інтонаційні практики в музичному середовищі кінця XX – початку XXI ст.	20		2		18
Разом	60		8		52
Змістовий модуль II.					
Жанрово-стильові аспекти музичної творчості кінця XX – початку XXI ст.					
Тема 1. Композиторські техніки в музиці кінця XX – початку XXI ст.	22		4		18
Тема 2. Стильові тенденції в музичному мистецтві кінця XX – початку XXI ст.	20		2		18
Тема 3. Жанрова палітра музичної творчості кінця XX – початку XXI ст.	18		2		16
Разом	60		8		52
Змістовий модуль III.					
Творчість видатних сучасних композиторів України та зарубіжжя					
Тема 1. Творчість композиторів другої половини XX – початку XXI ст.	22		3		19
Тема 2. Творчість композиторів кінця XX – початку XXI ст.	20		3		17
Тема 3. Творчість композиторів нової генерації	18		2		16
Разом	60		8		52
Усього	180		24		156

5. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
			Кількість одиниць до розрахунку	Максимальна кількість балів за вид
1.	Відвідування семінарських занять	1	18	18
2.	Виконання завдань для самостійної роботи	5	9	45
3.	Робота на семінарських заняттях	10	18	180
4.	Написання реферату			
Максимальна кількість балів за видами поточного контролю (МВ)		-	-	243

Шкала оцінювання

Оцінка	Кількість балів
A	100-90
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68

6. Завдання для самостійної роботи

Модуль I. Соціокультурні та естетичні аспекти розвитку сучасної музики

Тема 1. Музична культура й мистецтво в інформаційну епоху (14 годин)

1. Опрацювати літературу з теми.
2. Прослухати і проаналізувати музичні твори з теми.
3. Написати реферат з теми.

Тема 2. Естетика постмодернізму в музичному мистецтві кінця XX – початку XXI ст.

(18 години)

1. Опрацювати літературу з теми.
2. Прослухати і проаналізувати музичні твори з теми.
3. Написати реферат з теми.

Тема 3. Інтенаційні практики в музичному середовищі кінця XX – початку XXI ст.

(16 годин)

1. Опрацювати літературу з теми.
2. Прослухати і проаналізувати музичні твори з теми.
3. Написати реферат з теми.

Модуль II. Жанрово-стильові аспекти музичної творчості кінця XX – початку XXI ст.

Тема 1. Композиторські техніки в музиці кінця XX – початку XXI ст.

(16 годин)

1. Опрацювати літературу з теми.
2. Прослухати і проаналізувати музичні твори з теми.
3. Написати реферат з теми.

Тема 2. Стильові тенденції в музичному мистецтві кінця XX – початку XXI ст.

(16 годин)

1. Опрацювати літературу з теми.
2. Прослухати і проаналізувати музичні твори з теми.
3. Написати реферат з теми.

Тема 3. Жанрова палітра музичної творчості кінця XX – початку XXI ст.

(16 годин)

1. Опрацювати літературу з теми.
2. Прослухати і проаналізувати музичні твори з теми.
3. Написати реферат з теми.

Модуль III. Творчість видатних сучасних композиторів України та зарубіжжя

Тема 1. Творчість композиторів другої половини XX – початку XXI ст.

(18 годин)

1. Опрацювати літературу з теми.
2. Прослухати і проаналізувати музичні твори з теми.
3. Написати реферат з теми.

Тема 2. Творчість композиторів кінця ХХ – початку ХХІ ст.
(16 годин)

1. Опрацювати літературу з теми.
2. Прослухати і проаналізувати музичні твори з теми.
3. Написати реферат з теми.

Тема 3. Творчість композиторів нової генерації
(14 години)

1. Опрацювати літературу з теми.
2. Прослухати і проаналізувати музичні твори з теми.
3. Написати реферат з теми.

7. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Берегова О. М. Комунікація в соціокультурному просторі України: технологія чи творчість? / О. Берегова. – Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. – 388 с.
2. Боднарчук Т. В. Постмодернізм: до питання аналізу дефініції / Т. Боднарчук // Наукові записки Терноп. нац. пед. університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. – Тернопіль, 2006. – № 2 (17). – С. 32–37.
3. Герасимова-Персидская Н. А. Звук и знак в музыкальном искусстве: исторический аспект // Нина Герасимова-Персидская. Музыка. Время. Пространство. – Київ : Дух і Літера, 2012. – С. 313 – 326.
4. Грабовський Л. Мій метод – хронологія формування техніки та естетики / Л. Грабовський // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Композитор і сучасність : збірник статей. – Вип. 84. – К., 2009. – С. 165–180.
5. Денисов Э. Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники / Э. Денисов. – Москва, 1986. – 207 с.
6. Загайкевич А. Українська електронна музика: практика дослідження / Загайкевич А. // Музика в інформаційному суспільстві : зб. наук. статей / [упорядник І. Б. Пясковський]. – Київ, 2008. – С. 39–62.
7. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке ХХ века / Ц. Когоутек. – М., 1976. – 352 с.
8. Когут Г. Акустичні феномени як події / Г. Когут // Наук. записки Терноп. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2003. – Вип. 1 (10). – С. 60–67.
9. Конен В. Третий пласт / В. Конен. – Москва, 1994.

10. Корній Л. Українська музична культура. Погляд крізь віки / Лідія Корній, Богдан Сюта. – К. : Музична Україна, 2014. – 592 с.
11. Кшенек Э. Исследование о двенадцатитоновом контрапункте / Э. Кшенек. – К., 1993. – 87 с.
12. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід / Дж. Лалл. – Київ : К.І.С., 2002. – 264 с.
13. Лебрехт Н. Кто убил классическую музыку? История одного корпоративного преступления / Н. Лебрехт. – Москва : Классика XXI, 2010. – 588 с.
14. Мартынов В. И. Конец времени композиторов / В. Мартынов. – Москва : Русский путь, 2002. – 296 с.
15. Сильвестров В. Дочекатися музики. Лекції-бесіди: за матеріалами зустрічей, організованих Сергієм Пілютиковим / Валентин Сильвестров. – К. : Дух і літера, 2011. – 376 с.
16. Холопов Ю. Изменяющееся и неизменное в эволюции музыкального мышления / Ю. Холопов // Проблемы традиций и новаторства в современной музыке. – Москва : Советский композитор, 1982. – С. 52–104.
17. Цукер А. Вступая в XXI век. О жанровых мутациях в музыке рубежных периодов // А. Цукер. Единый мир музыки. Избранные статьи. – Ростов н/Д : Изд-во Ростовской гос.консерватории им. С. В. Рахманинова, 2003. – С. 255–276.
18. Чекан Ю. Интонационная практика: сущность и структура / Ю. Чекан // Наука про музику сьогодні: проблеми та перспективи. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського, вип. 80. – Київ : 2009. – С. 128–143.
19. Чередниченко Т. Музыка в истории культуры / Т. Чередниченко. – Москва, 1994. – 173 с.
20. Чередниченко Т. Музыкальный запас. 70-е / Т. Чередниченко. – Москва, 2002. – 578 с.
21. Шевляков Е. Г. Новая фольклорная волна / Евгений Георгиевич Шевляков // История отечественной музыки второй половины XX века / [Отв. редактор Т. Левая] – С-Пб. : «Композитор», 2005. – 555 с.
22. Шнитке А. Коллаж и полистилистика / А. Шнитке // Музыкальные культуры народов. Традиции и современность. – М., 1973. – С. 48–123.
23. Шнитке А. На пути к воплощению новой идеи / А. Шнитке // Проблемы традиций и новаторства современной музыки. – Москва, 1982. – С. 39–81.
24. Штокхаузен К. Электронная и инструментальная музыка / Штокгаузен К. ; пер. С. Савенко // XX век. Зарубежная музыка: очерки, документы. – Вып. 1. – Москва : Музыка, 1995.

Додаткова література:

25. Гаврилець Г. Українська музична культура в сучасному глобалізаційному просторі / Г. Гаврилець // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Композитор і сучасне соціокультурне середовище. – Вип. 75. – Київ, 2009. – С. 188 – 200.
26. Гуменюк Т. К. Естетика постмодернізму. Кінець стилю? / Т. Гуменюк // Гуманітарний часопис. – К., 2005. – № 1. – С. 35–42.
27. Карнак А. Експертна думка у сучасному мистецтві: Проблеми об'єктивації / А. Карнак // Художня культура. Актуальні проблеми. – 2010. – Вип. 7. – С. 66–83.
28. Павлишин С. С. Музика двадцятого століття : Навчальний посібник / Стефанія Павлишин. – Львів : БаК, 2005. – 232 с.
29. Ракунова І. Нові композиторські технології (на прикладі творчості Алли Загайкевич) / І. Н. Ракунова. – Київ : Фенікс, 2010. – 205 с.
30. Соколов А. Введення в музикальну композицію ХХ століття / А. Соколов. – М., 2004. – 231 с.
31. Сюта Б. Музична творчість 1970 – 1990-х років: параметри художньої цілісності : монографія. – Київ : Грамота, 2006. – 256 с.
32. Чембержі М. Сучасний композитор у роботі над музикою у кіно і театрі / М. Чембержі // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Музика в просторі сучасності: друга половина ХХ – початок ХХІ ст. – Випуск 68. – Київ, 2007. – С. 187 – 189.
33. Франтова Т. «Какие музыки мы слушаем сегодня» (музыка в современном культурном контексте) / Т. Франтова // Музыка и музыкант в меняющемся постсоветском пространстве. – Ростов н/Д : Издательство РГК им. С. В. Рахманинова, 2008. – С. 68–85.
34. Черкашина-Губаренко М. Р. Музыка на перекрестке времен / Марина Черкашина-Губаренко. – Київ, 2002.
35. Юріна Л. Сучасна українська музика у світовому контексті / Л. Юріна // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Композитор і сучасність : збірник статей. – Вип. 84. – Київ, 2009. – С. 199 – 203.

ДОДАТОК
до робочої програми навчальної дисципліни
«Науковий семінар»

Плани семінарських занять

Модуль I. Соціокультурні та естетичні аспекти розвитку сучасної музики

Тема 1. Музична культура й мистецтво в інформаційну епоху

Семінар 1. Комунікативні аспекти розвитку музичного мистецтва рубежу XX – XXI ст.

(2 год.)

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Мультимедіація музичного мистецтва рубежу XX – XXI ст.
2. Функціонування комунікативної тріади «композитор» – «виконавець» – «слухач» у сучасній музичній культурі

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Проблемна дискусія з теми.

Рекомендована література: [1, 10, 12, 14, 15, 19, 25, 27, 33].

Тема 2. Естетика постмодернізму в музичному мистецтві кінця XX – початку XXI ст.

Семінар 2. Типові ознаки постмодернізму у творчості композиторів кінця XX – початку XXI ст.

(6 год.)

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Прийоми полістилістики у творчості А. Шнітке, К. Штокгаузена, В. Мартинова, В. Сильвестрова
2. Звуко-тембровий синтез у творчості К. Пендерецького, С. Губайдуліної, А. Пярта, В. Годзяцького

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Обговорення особливостей опрацювання нотних рукописів.

Рекомендована література: [2, 9, 10, 12–15, 17, 19, 26, 34].

Тема 3. Інтенаційні практики в музичному середовищі кінця XX – початку XXI ст.

Семінар 3. Характеристика сучасного українського музично-культурного середовища

(4 год.)

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Класифікація інтонаційних практик в українській музичній культурі сьогодення
 2. Інтонаційні практики української музичної культури ХХІ ст. у музично-критичних публікаціях
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.*
- III. Проблемна дискусія з теми.*

Рекомендована література: [17–20, 25, 27, 33, 34].

Модуль II. Жанрово-стильові аспекти музичної творчості кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Тема 1. Композиторські техніки в музиці кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Семінар 1. Композиторські техніки ХХ ст. у музиці сучасних українських композиторів

(4 год.)

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Прийоми алеаторики у творчості С. Луньова, С. Зажитька
2. Електроакустичні методи композиції І. Стецюка, А. Загайкевич

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Проблемна дискусія з теми.

Рекомендована література: [4–8, 11, 15, 16, 22–24, 29].

Тема 2. Стильові тенденції в музичному мистецтві кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Семінар 2. Стильові орієнтири творчості українських композиторів кінця ХХ – початку ХХІ ст.

(4 год.)

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Прояви неофольклоризму у творчості Л. Дичко, Є. Станковича, І. Тараненка
2. Тенденції неоромантизму у творчості В. Сильвестрова, Г. Гаврилець, О. Щетинського

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Обговорення особливостей опрацювання нотних рукописів.

Рекомендована література: [5, 10, 14–16, 17, 19, 20, 21, 24, 31, 34, 35].

Тема 3. Жанрова палітра музичної творчості кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Семінар 3. Жанрові пріоритети творчості сучасних українських композиторів

(4 год.)

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Жанри духовної музики у творчості М. Шука, О. Козаренка, І. Алексійчук

2. Явище перформанса у творчості К. Цепколенко, В. Рунчака, Л. Юріної
 II. *Перевірка виконання самостійної роботи.*

III. *Проблемна дискусія з теми.*

Рекомендована література: [3, 5, 10, 14, 15, 17, 19, 20, 25, 28, 31, 32, 34].

Модуль III. Творчість видатних сучасних композиторів України та зарубіжжя

Тема 1. Творчість композиторів другої половини XX – початку XXI ст.

Семінар 1. Творчі портрети зарубіжних композиторів країн пост-комуністичного простору

(6 год.)

План заняття:

I. *Обговорення теоретичних питань:*

1. Постромантичні вектори творчості К. Пендерецького
2. Особливості стилю *tintinnabuli* А. Пярта
3. Творчість А. Шнітке у контексті його епохи

II. *Перевірка виконання самостійної роботи.*

III. *Проблемна дискусія з теми.*

Рекомендована література: [3, 5, 14–16, 19, 22–24, 28, 31].

Тема 2. Творчість композиторів кінця XX – початку XXI ст.

Семінар 2. Жанрові доміанти творчості українських композиторів кінця XX – початку XXI ст.

(4 год.)

План заняття:

I. *Обговорення теоретичних питань:*

1. Образно-тематичний світ хорової музики Г. Гаврилець
2. Синтез раціонального й емоційного в камерно-інструментальній творчості В. Рунчака

II. *Перевірка виконання самостійної роботи.*

III. *Обговорення особливостей опрацювання нотних рукописів.*

Рекомендована література: [3, 5, 6, 15, 19, 21, 25, 31, 34, 35].

Тема 3. Творчість композиторів нової генерації

Семінар 3. Творчість українських композиторів XXI ст.: традиції та інновації

(2 год.)

План заняття:

I. *Обговорення теоретичних питань:*

1. Традиції Б. Бартока у творчості З. Алмаші
2. Фольклорні мотиви творчості А. Загайкевич

II. *Перевірка виконання самостійної роботи.*

III. *Проблемна дискусія з теми*

Рекомендована література: [3, 5, 6, 15, 19, 21, 25, 31, 34, 35].